
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2023:8

Ändringar i Svenska kyrkans utbildningar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två motioner, 2023:26 om utbildning i Svenska kyrkans internationella arbete för anställda i Svenska kyrkan samt 2023:53 om att se hur klimat- och miljöansvar kan inkluderas i diakoniutbildningens lärandemål – två frågor som utskottet anser vara viktiga för Svenska kyrkan.

Utskottet menar att beslutsförslaget i motion 2023:26 kan tolkas på olika sätt. En tolkning av att-satsen är att det gäller alla anställda medan utskottet har uppfattat att motionärernas intention syftar på utbildningar på utbildningsinstitutet, vars undervisning ger en grundläggande kunskap om Svenska kyrkans internationella arbete. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2023:26. Utskottet erfar vidare att klimat- och miljöfrågorna finns med i många moment i utbildningsinstitutets utbildningar och anser att området klimat- och miljödiakoni måste anses inkluderat i diakoniutbildningsplanens färdighetsmål ”tolka liv och sammanhang i relation till kristen tro och teologi”. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2023:53 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:26,
2. motion 2023:53 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Motionernas förslag

Motion 2023:26 av Britt Björneke m.fl., Utbildning om Svenska kyrkan internationella arbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inkludera kunskap om Svenska kyrkans internationella arbete i samtliga utbildningar för Svenska kyrkans anställda.

Motion 2023:53 av Anders Lundberg m.fl., Klimat- och miljödiakoni

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i lärandemålen i diakonutbildningens utbildningsplan särskilt markera vikten av ett hållbarhetsperspektiv med fokus på klimat- och miljöansvar.

Bakgrund

Utbildningsplaner, kursplaner och undervisning för de kyrkliga grundutbildningarna

I 10 kap. 3 §, punkt 5 kyrkoordningen står att kyrkostyrelsen ska ”ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning”. I enlighet med detta har kyrkostyrelsen fattat beslut om utbildningsplaner för Svenska kyrkans pastoralteologiska utbildning för, församlingspedagog (reviderad 2020), diakon, kyrkomusiker och präst (reviderade 2017).

Utbildningsplanerna är relativt allmänt hållna och specificeras därför genom kursplaner som fastställs av rektorn för Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Inom varje yrkesprofilområde finns separata kursplaner för följande kunskapsområden: diakoni, församlingspedagogik, gudstjänst, själavård, teologi och samhälle samt ledarskap. För kyrkomusiker och präster finns dessutom kunskapsområdet konst och musik. Kursplanen verkställs genom lärarplanerade lektioner som är en konkretisering och tillämpning av utbildnings- och kursplanerna.

Internationell diakoni och mission

Svenska kyrkans internationella bistånds- och utvecklingsverksamhet går under benämningen ”Act Svenska kyrkan”. För att tydliggöra kopplingen till den grundläggande uppgiften beskrivs den gärna som internationell diakoni och mission. Tillsammans med andra kyrkor, organisationer och frivilliga arbetar Act Svenska kyrkan långsiktigt mot fattigdom, förtryck och orättvisor och agerar snabbt vid katastrofer. I många församlingar finns internationella grupper som är motorer i församlingens internationella arbete genom sitt uppdrag att bevaka internationella frågor, engagera, inspirera, informera, påverka och ansvara för insamlingsarbete.

I utbildningsplanerna för de fyra kyrkliga grundutbildningarna nämns inte kunskap om specifika organisationer och inte heller Act Svenska kyrkan. Planerna är allmänt hållna och nämner till exempel hela församlingens gemensamma uppdrag att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt att utöva diakoni och mission. Det nämns också att uppgifterna för de olika yrkesgrupperna ska ha internationella/globala perspektiv.

Inte heller i kursplanerna nämns specifikt Act Svenska kyrkan, kunskap om Svenska kyrkans internationella arbete eller internationell diakoni. Skrivningarna i kursplanerna är allmänt hållna, till exempel står i kursplanen för prästprogrammet – kunskapsområde diakoni – att den studerande efter avslutad utbildning ska ”ha grundläggande kunskap om och förståelse för diakonala verksamheter i Svenska kyrkan”.

I samtal med lärare som undervisar på utbildningsinstitutet framkommer att det finns utbildningspass om internationell diakoni och mission kopplat till Act Svenska kyrkans arbete där företrädare från den verksamheten besöker utbildningsinstitutet under en dag eller en halvdag. Omfattningen och upplägget av detta inslag kan variera. Internationella perspektiv finns också med i kurserna på flera sätt, bland annat genom ekumenik och religionsmöten. Studenterna har möjlighet till studiebesök både i Sverige och utomlands där dessa frågor är i fokus. Exempelvis genomför utbildningsinstitutet regelbundet studieresor till Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och ACT Alliance i Genève.

Utbildningsplanen för den pastoralteologiska utbildningen för diakoner har mål som avser färdighet och förmåga. Enligt dessa mål ska de kunna göra följande:

- ◆ analysera och utveckla kyrkans uppdrag ur diakonala och teologiska perspektiv
- ◆ analysera samhället ur sociala och globala perspektiv
- ◆ reflektera över människors livsvillkor och rättigheter
- ◆ motivera och organisera diakonala insatser i församlingen
- ◆ utöva själavård
- ◆ synliggöra den diakonala dimensionen i gudstjänsten
- ◆ tolka liv och sammanhang i relation till kristen tro och teologi
- ◆ undervisa i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, framförallt ur ett diakonalt perspektiv
- ◆ samarbeta med förtroendevalda och ideellt engagerade i Svenska kyrkan
- ◆ utöva ledarskap i Svenska kyrkan
- ◆ etablera kontakter och samverka med andra aktörer i samhället.

Fokus på klimatfrågor

I kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2024–2026 (KsSkr 2023:1) lyder *målbild 2*: ”År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen”. Ett av exemplen på hur målet ska nås är ”en klimatneutral kyrka”. Svenska kyrkans färdplan för klimatet, som initierades av kyrkomötet, antogs av kyrkostyrelsen 2019. Färdplanen har skapat en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar mot biskoparnas uppmaningar i *Ett biskopsbrev om klimatet*. I skrivelsen uppmärksammar kyrkostyrelsen att klimatfrågan är närvarande i de flesta av kyrkans verksamheter, inklusive den grundläggande uppgiften.

I *Ett biskopsbrev om klimatet* står bland annat så här om vad Svenska kyrkan kan göra i den klimatkris vi befinner oss i:

Det behövs motkrafter mot budskapet om att vårt värde som människor är beroende av vad vi presterar och vad vi konsumerar. Kyrkor och andra religiösa samfund står för värderingar och sammanhang som ger människor identitet och mening, utan att detta är kopplat till prestation och konsumtion. Kyrkor är platser där vi kan vidga våra individuella – och ofta konsumtionskopplade – drömmar och framtidsvisioner till gemensamma framtidsbilder. Även litteratur, konst, film och andra kulturyttringar bidrar till en existentiell bearbetning av allt som klimatkrisen väcker. Kyrkan gör rätt i att lyssna till dessa, lära av dem, bidra till dem och aktivt ta del i det offentliga samtalet. (s. 92)

Utskottets överväganden

Motion 2023:26 Utbildning om Svenska kyrkan internationella arbete

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:26.

Utskottet anser att den internationella diakonin och missionen är viktiga verksamheter och delar motionärernas uppfattning att Svenska kyrkans anställda bör ha åtminstone en grundläggande kunskap om den. Utskottet vill markera att det är viktigt att hålla den kunskapen levande och aktuell.

Motionens beslutsförslag kan tolkas på olika sätt. En tolkning av att-satsen är att det gäller alla anställda medan utskottet har uppfattat att motionärernas intention syftar på utbildningar på Svenska kyrkans utbildningsinstitut – de utbildningar som kyrkostyrelsen beslutar om. Utskottet anser att utbildningsinstitutets undervisning på området är tillräcklig för att ge en grundläggande kunskap. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Motion 2023:53 Klimat- och miljödiakoni

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2023:53 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att klimat- och miljöfrågor är viktiga frågor för Svenska kyrkan. Under beredningen av frågan har utskottet gästats av rektorn för Svenska kyrkans utbildningsinstitut som har klargjort att frågorna finns med i många moment i utbildningen, bland annat när studenterna arbetar med det internationella ekumeniska materialet Skapelsetid och under en temavecka med hållbarhetsperspektiv. Utskottet anser också att området klimat- och miljödiakoni måste anses inkluderat i utbildningsplanens mål ”tolka liv och sammanhang i relation till kristen tro och teologi”. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att anse motionen besvarad med vad utskottet anfört.

Uppsala den 6 oktober 2023

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Erik Vikström, Anna Lundberg, David Svensk, Agneta Ivemyr, Lena Petersson, Linda Isberg, Johannes Imberg, Xerxes Åkerfeldt, Magnus Hedin, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Kenneth Norberg, Fredrik Schandorff, Kjell Kallenberg, Stig Eriksson, Ingegerd Flock Andersson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark, David Castor och Kristina Srbu Kjellgren.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för motion 2023:26 och 2023:53.

Vicktoria Bagi

Särskild mening

Jag anmäler en särskild mening till förmån för motion 2023:26 och 2023:53.

Monica Johansson